

DE SYDLIGE PARTNERE

Den europæiske naboskabspolitik (ENP) omfatter Algeriet, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Libyen, Marokko, Palæstina, Syrien og Tunesien. Den består af bilaterale politikker mellem EU og de ti enkelte partnerlande samt en regional samarbejdsramme, Middelhavsunionen. Som reaktion på opstandene i dets sydlige naboskabsområde øgede EU i 2011 støtten til den demokratiske omstillingsproces inden for rammerne af ENP. EU reviderede ENP yderligere i 2015.

RETSGRUNDLAG

- Artikel 8 i traktaten om Den Europæiske Union
- Afsnit V i traktaten om Den Europæiske Union: »EU's optræden udadtil«
- Artikel 206-207 (handel) og artikel 216-219 (internationale aftaler) i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

INSTRUMENTER

Associeringsaftaler udgør retsgrundlaget for EU's bilaterale forbindelser med Algeriet, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Marokko, Den Palæstinensiske Myndighed og Tunesien. Den associeringsaftale, der blev paraferet med Syrien før den syriske regerings voldelige nedkæmpelse af de folkelige protester i 2011, er aldrig blevet undertegnet. Forhandlingerne om en rammeaftale mellem EU og Libyen blev afbrudt i februar 2011 og er endnu ikke blevet genoptaget.

Inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik har EU og dets sydlige partnere (bortset fra Libyen og Syrien) vedtaget bilaterale handlingsplaner, prioriteter for partnerskabet eller associeringsdagsordener. Heri fastlægges der dagsordener for politiske og økonomiske reformer med kort- og mellemfristede prioriteter på mellem tre og fem år. ENP-handlingsplanerne, der afspejler EU's og den enkelte partners behov, interesser og kapaciteter, sigter navnlig mod at udvikle demokratiske, socialt retfærdige og inkluderende samfund, fremme økonomisk integration og uddannelse, udvikle små og mellemstore virksomheder og landbrug og lette den frie bevægelighed for personer på tværs af grænserne.

Disse planer finansieres for størstedelens vedkommende via det europæiske naboskabsinstrument (ENI) og andre tematiske instrumenter. Derudover ydes der støtte i form af lån fra Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. EU søger desuden at fremme markedsadgang og samarbejde om migrations- og mobilitetsspørgsmål med sine sydlige partnere.

Der er forhandlinger i gang med Marokko og Tunesien om vidtgående og brede frihandelsaftaler (DCFTA'er). Der er indgået mobilitetspartnerskaber med Marokko, Tunesien og Jordan, og der er forhandlinger i gang med Libanon. En række projekter er ved at blive gennemført inden for disse rammer, navnlig under [faciliteten for mobilitetspartnerskab](#), der blev iværksat i 2016. Derudover finansieres der regionale og bilaterale initiativer vedrørende migration og mobilitet inden for rammerne af [EU's Nødtrufund for Afrika](#), Nordafrikadelen, i Algeriet, Egypten, Libyen, Marokko og Tunesien. [EU's regionale trustfond som reaktion på den syriske krise](#), »Madadfonden«, yder støtte til syriske flygtninge, internt fordrevne og lokalsamfund i Libanon, Jordan og Egypten.

Middelhavsunionen, der blev oprettet i 2008 for at puste nyt liv i Euro-Middelhavs-Partnerskabet, tilvejebringer en regional ramme for samarbejdet mellem EU-medlemsstaterne og 15 middelhavslande, herunder de ti sydlige partnere.

AKTUEL STATUS

A. Algeriet

Som en betydningsfuld regional aktør og en af de større energiproducenter er Algeriet blandt EU's vigtigste partnere i det sydlige naboskabsområde. En associeringsaftale trådte i kraft i 2005. EU og Algeriet vedtog på mødet i associeringsrådet i marts 2017 deres [fælles prioriteter for partnerskabet](#). Partnerskabsprioriteterne skaber en fornyet ramme for politisk engagement og styrket samarbejde med fokus på: i) regeringsførelse og grundlæggende rettigheder, ii) socioøkonomisk udvikling og handel, iii) energi, miljø og klimaændringer, iv) strategisk og sikkerhedsmæssig dialog og v) den menneskelige dimension, migration og mobilitet.

B. Egypten

Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Egypten reguleres gennem en associeringsaftale, der har været i kraft siden 2004. Inden for rammerne af den reviderede europæiske naboskabspolitik vedtog Associeringsrådet EU-Egypten i juli 2017 en række prioriteter for partnerskabet mellem EU og Egypten. Selvom alle elementerne i associeringsaftalen fortsat gælder, erstattes handlingsplanen af [prioriteterne for partnerskabet](#), som er fastlagt af EU og Egypten i fællesskab og vil være retningsgivende for partnerskabet i perioden 2017-2020. Fokus i denne periode vil være rettet mod: i) økonomisk modernisering, energimæssig bæredygtighed og miljøet, ii) social udvikling og social beskyttelse og iii) regeringsførelse og fremme af stabilitet og en moderne demokratisk stat.

C. Israel

Forbindelserne mellem EU og Israel er omfattende og understøttes af stærke økonomiske og handelsmæssige forbindelser og teknisk samarbejde. Forbindelserne er baseret på associeringsaftalen fra 2000 og har udviklet sig dynamisk i de følgende år med en betydelig ekspansion inden for mange sektorer. Handlingsplanen mellem EU og Israel, der blev vedtaget i 2005, bygger på fælles værdier om demokrati, respekt for menneskerettigheder, retsstaten og grundlæggende frihedsrettigheder, og den fremmer integrationen af Israel i EU's politikker og programmer. EU besluttede i 2009, at fremskridt i fredsprocessen i Mellemøsten var en forudsætning for, at forbindelserne

kunne opgraderes til »avanceret« status. Samarbejdet fortsætter imidlertid på grundlag af [ENP-handlingsplanen fra 2005](#), som er blevet forlænget til 2020.

D. Jordan

EU betragter Jordan som en vigtig partner, der spiller en stabiliserende rolle i Mellemøsten. Associeringsaftalen mellem EU og Jordan, der trådte i kraft i maj 2002, udgør retsgrundlaget for dette bilaterale forhold. I 2012 blev der vedtaget en ENP-handlingsplan, og i december 2016 blev der indgået aftale om nye prioriteter for [partnerskabet mellem EU](#) og Jordan samt en pagt. Jordan er i ENP-sammenhæng det første partnerland i Middelhavsområdet, med hvilket EU har afsluttet tekniske forhandlinger, som har resulteret i en »avanceret status«. I oktober 2014 indledte EU og Jordan et mobilitetspartnerskab. Jordan har fået bevilget to makrofinansielle bistandspakker (én i 2013 til en værdi af 180 mio. EUR og én i december 2016 til en værdi af 200 mio. EUR). Jordan, der huser mere end 655 000 syriske flygtninge, modtager støtte fra »Madadfonden«, som er EU's regionale trustfond som reaktion på den syriske krise. I forbindelse med EU's støtte til Jordan i den syriske flygtningekrise ændrede EU og Jordan i 2016 associeringsaftalen med henblik på at [lempe de oprindelsesregler](#), der gælder for jordanske eksportører i deres handel med EU.

E. Libanon

Forbindelserne er baseret på associeringsaftalen mellem EU og Libanon, der trådte i kraft i 2006, og de [prioriteter for partnerskabet mellem EU og Libanon](#) og den pagt, der blev vedtaget i november 2016. Associeringsrådet EU-Libanon besluttede på et møde i juli 2017 at fortsætte drøftelserne med henblik på at indgå et mobilitetspartnerskab. EU støtter Libanons enhed, stabilitet, uafhængighed, suverænitet og territoriale integritet, navnlig i lyset af den forværrede situation i nabolandet Syrien. Libanon, der har 4,4 mio. indbyggere, er i øjeblikket værtsland for omkring 1 mio. registrerede syriske flygtninge. Libanon modtager støtte fra »Madadfonden«.

F. Libyen

Efter Gaddafiregimets fald er Libyen endt i en borgerkrig på baggrund af komplekse politiske, territoriale, sociale og stammerelaterede splittelser. Libyen er også kendt som transitroute i Sahelområdet for menneskehandel og smuglergods. I denne forbindelse søger EU at hjælpe Libyen med at få opbygget en stabil og inkluderende stat. EU støtter FN's mæglingsindsats for at få bragt fjendtlighederne til ophør og retter diplomatiske henvendelser til libyske og regionale aktører. Libyen har ikke en associeringsaftale eller nogen anden kontraktmæssig aftale med EU, men landet er berettiget til støtte under det europæiske naboskabsinstrument. Siden 2016 har EU's [Nødtrustfond for Afrika afsat næsten 135 mio. EUR til beskyttelse af migranter i Libyen](#).

G. Marokko

Blandt de sydlige partnere er Marokko et af de lande, der har de mest udbyggede forbindelser med EU. En associeringsaftale trådte i kraft i 2000, og en ny ENP-handlingsplan blev vedtaget i 2013. Landet fik i 2008 »avanceret status« inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik, hvilket var udtryk for et ønske om at styrke samarbejdet mellem EU og Marokko og støtte økonomiske og politiske reformer yderligere. Mobilitetspartnerskabet mellem EU og Marokko blev indledt i juni 2013. Der

er forhandlinger i gang om [visumlempelses- og tilbagetagelsesaftaler](#) og en DCFTA. Derudover trådte en fornyet fiskeriaftale i kraft i 2014. I henhold til to nylige afgørelser fra EU-Domstolen kan EU gennemføre sine aftaler med Marokko, men disse aftaler finder ikke anvendelse på Vestsahara.

H. Palæstina

EU er den største finansielle bidragsyder til Den Palæstinensiske Myndighed med en vejledende årlig bilateral tildeling på ca. 300 mio. EUR. Det overordnede mål med EU-støtten er at hjælpe med at opbygge kapaciteterne i en fremtidig levedygtig, uafhængig og demokratisk palæstinensisk stat, som sameksisterer med Israel og andre nabolande på fredelig og sikker vis. Retsgrundlaget for EU's forbindelser med Den Palæstinensiske Myndighed er [interimsassocieringsaftalen om handel og samarbejde](#), der blev indgået i 1997. EU og Den Palæstinensiske Myndighed har underskrevet på en ENP-handlingsplan, der trådte i kraft i 2013. Samme år tilbød EU Israel og den fremtidige palæstinensiske stat »særligt privilegerede partnerskaber« og stillede begge parter en hidtil uset politisk, økonomisk og sikkerhedsmæssig støttepakke i udsigt i forbindelse med en fremtidig aftale om den endelige status.

I. Syrien

Efter at den syriske regering i marts 2011 begyndte at nedkæmpe protester mod regeringen med magt, har EU truffet en række stadigt mere restriktive foranstaltninger over for det syriske regime. Samtlige bilaterale samarbejdsprogrammer mellem EU og den syriske regering er blevet indstillet. EU støtter inkluderende fredsforhandlinger om en syriskledet politisk omstilling. EU er den største bistandsyder som reaktion på den syriske krise, og EU og dets medlemsstater [har i fællesskab doneret](#) mere end 16,9 mia. EUR til humanitær bistand, udviklingsbistand, økonomisk bistand og stabilitetsbistand. [Den regionale trustfond som reaktion på den syriske krise](#) forvalter hovedparten af den ikkehumanitære bistand til nabolande, der tager imod syriske flygtninge. Fonden er til dato nået op på en samlet mængde på 1,7 mia. EUR. Rådet vedtog den 3. april 2017 [EU-strategien om Syrien](#). I overensstemmelse med denne strategi har EU været vært for tre konferencer til støtte for Syriens og regionens fremtid. Den første fandt sted i april 2017, hvor det internationale samfund [gav tilsagn om](#) 5,6 mia. EUR i »støtte til humanitær bistand, modstandsdygtighed og udviklingsaktiviteter i 2017 som reaktion på krisen i Syrien«. Den anden fandt sted i april 2018, hvor deltagerne [gav tilsagn om](#) 3,5 mia. EUR for året 2018 og yderligere 2,7 mia. EUR for perioden 2019-2020. Den tredje blev afholdt den 12.-14. marts 2019, hvor der blev [givet tilsagn om](#) 6,2 mia. EUR for året 2019 og flerårige tilsagn på knap 2,1 mia. EUR for året 2020 og derefter. De humanitære behov er fortsat yderst presserende. Over 11 mio. syrere har behov for humanitær bistand, og der befinder sig over 5,6 mio. syriske flygtninge uden for landet.

J. Tunesien

Siden den tunesiske revolution i 2011 har EU ydet politisk, økonomisk og teknisk støtte til landets demokratiske omstilling. Retsgrundlaget for de bilaterale forbindelser er fortsat associeringsaftalen, der trådte i kraft i 1998. I 2012 blev EU og Tunesien under hensyntagen til de fremskridt, der er gjort, enige om at etablere et »privilegeret partnerskab« med en detaljeret [handlingsplan](#) for 2013-2017. I

juli 2018 vedtog Associeringsrådet EU-Tunesien de vigtigste retningslinjer for [det privilegerede partnerskab mellem EU og Tunesien for perioden 2018-2020](#). Tunesien og EU iværksatte et mobilitetspartnerskab i marts 2014, som førte til indledning af forhandlinger om [visumlempelses- og tilbagetagelsesaftaler](#). Det blev vedtaget at indlede [forhandlinger om en DCFTA](#) i oktober 2015, og forhandlingerne finder stadig sted. Mellem 2011 og 2016 beløb EU's bistand til Tunesien sig til 2 mia. EUR (1,2 mia. EUR som tilskud og 800 mio. EUR i form af makrofinansiel bistand). EU har forpligtet sig til at øge sin årlige finansielle bistand i form af tilskud til 300 mio. EUR i 2017 og opretholde et stabilt finansieringsniveau for perioden frem til 2020. Vedtagelsen med konsensus af en ny forfatning i Tunesien i januar 2014 og den vellykkede afholdelse af parlaments- og præsidentvalg i oktober-december 2014 efterfulgt af de længeventede kommunalvalg i maj 2018 udgjorde et vigtigt skridt fremad i landets overgang til demokrati.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Parlamentet er fuldt involveret i den europæiske naboskabspolitik. Det overvåger gennem sit Udenrigsudvalg gennemførelsen af den europæiske naboskabspolitik, navnlig i forbindelse med de årlige ENP-statusrapporter samt evalueringer af den europæiske naboskabspolitik. Udvalget følger den politiske situation i partnerlandene gennem regelmæssige drøftelser med højtstående regeringsembetsmænd, eksperter og civilsamfundsaktører. Budgetbeføjelserne giver Parlamentet direkte indflydelse på de beløb, der bevilges til det europæiske naboskabsinstrument. Parlamentets godkendelse er påkrævet i forbindelse med indgåelsen af alle associeringsaftaler med de sydlige ENP-partnere. Parlamentet skal ligeledes godkende alle nye handelsaftaler, herunder de kommende DCFTA'er med Marokko og Tunesien.

Gennem [stående delegationer](#) opretholdes der regelmæssige bilaterale forbindelser med de sydlige partnerlandes parlamenter. Forbindelserne med Marokkos parlament blev således opgraderet med oprettelsen af et blandet parlamentarisk udvalg i 2010. Der blev endvidere oprettet blandede parlamentariske udvalg med Tunesien i 2016 og med Algeriet i 2018. De parlamentariske forbindelser med Syrien er indstillet på grund af borgerkrigen, lige som den nuværende situation i Libyen forhindrer interparlamentariske forbindelser. På regionalt plan deltager Parlamentet i Den Parlamentariske Forsamling for Middelhavsunionen, der afholder ét plenarmøde og flere udvalgsmøder om året. Det sidste plenarmøde fandt sted i [Strasbourg den 13. og 14. februar 2019](#), hvor Parlamentet overdrog formandskabet til Tyrkiets Store Nationalforsamling. Parlamentet har deltaget i adskillige EU-valgobservationsmissioner i de sydlige partnerlande, senest i Libanon (parlamentsvalg) og i Tunesien (kommunalvalg). Parlamentet yder også bistand til Marokko og Tunesien, som er to prioriterede lande i demokratistøtteprogrammet.

[María Álvarez López](#)
04/2019

